

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Ivre Ac Potestate Romanorum Pontificum,
Imperatorum, Regum ac Episcoporum**

Alvarez Guerrero, Alfonso

Coloniae Agrippinae, 1586

VD16 A 2069

De origine celebrationis conciliorum generaliu[m] in ecclesia Dei. cap. li.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63477)

na in alio saeculo. Itaque supradictis autoritatibus continetur haeretici negantes purgatorium. Item pro complemento sermonis dicemus, quod quaestiones disputantur in scholis, & non in ecclesijs coram omni populo; & praedicare officium est presbyterorum tantum. capit. ad cimus. xvj. quæst. j. Et mulieres in ecclesia taceant, id est cessent à doctrina. † Et nota, quod duplex est malum, scilicet, culpæ, & pœnæ: culpa enim remittitur ex sola contritione peccatorum, sine qua non sufficiunt opera charitatis. c. dixi, & c. si peccatū, de pœnit. dist. j. sed pœna peccati ex sola contritione non dimittitur nisi ex pœnitentia exteriori, nisi maxima esset contritio; nam maxima contritio maxima pœna est, ut cōtritio Magdalenæ, & beati Petri, & boni latronis, & aliorum, ut notatur in glo. & per doct. in c. baptismi vicem, de consecra. dist. iij. Et animus existens in purgatorio certa est de sua salute eterna, secundum communem doctrinam ecclesiæ, & videt charitatem seu gratiæ habitum in se ipsa existentem; & sic est certa de sua salute eterna. & vide doctissimum Caietanum in primo secundo, quaestione xvij.

DE ORIGINE CELEBRATIONIS
Conciliorum generalium in Ecclesia
Dei. Cap. LI.

S V M M A R I V M.

- 1 Unde consiliorum celebratio habuerit originem.
- 2 Prima synodus à quo celebrata fuerit, & sic de alijs usque ad num. 9.
- 10 Generalia concilia in Ecclesia Dei Constantini Imperatoris tempore coeperunt.
- 11 Concilia à quibus, quo tempore & ubi, celebrata fuerint, usque ad num. 27.
- 28 In factis arduis, ad concilium recurrendum est.
- 29 Concilium generale qua de causa vacare debet.
- 30 Non potest congregari concilium sine licentia Pontificis, dum enim habere caput & membra.

- 31 Pontifices sive eorum Legati solummodo concilium generale congregandi potestatem habent. Imperatores autem habent consuetudinem horandi et instandi, pro dicta congregatione, urgente tamen necessitate.
- 32 Multa sunt conciliorum genera.
- 33 Ad concilium qui citari debeant.
- 34 Principes seculares an sint de corpore concilij.
- 35 Prælati personaliter in concilio præesse debent, salvo iusto impedimento item et de Episcopis, et num. 37.
- 36 Forma citationis, per Papam vel eius Legationem fienda, qua sit.
- 38 Christiani Principes an possint mittere procuratorem.
- 39 Qua pena plectendi sunt conciliorum contemptores.
- 40 Quodlibet impedimentum non sufficit ad excusandum non venientem ad concilium.
- 41 Tertia citatio requiritur, si concilium vult contra contumaces procedere.
- 42 Impedimenta præstantes concilij, quanta pena digni sunt.
- 43 Episcopi citati et requisiti, in termino eis assignato non comparentes, sententiam possunt.
- 44 Omnes de concilio debent esse semper præsentis in actibus provincialibus.
- 45 Sententia dici debet in plurali numero.
- 46 Ad concilium generale pertinet cognitio, quando duo contendunt de Papatu.
- 47 Congregato concilio quid agendum, et num. 50.
- 48 Quis alium inter prælatos eiusdem dignitatis præcedere debet.
- 49 A sententia concilij appellari non potest.
- 51 Papa contra statuta conciliorum generalium dispensare non debet.
- 52 Beneficia Ecclesiastica residentiam personalem requirunt.
- 53 Consuetudo an excuset clericum, de non residendo in beneficijs.
- 54 Pensio non requirit residentiam.
- 55 Residentia sacerdotij est de iure divino, remissive.
- 56 Quædam abusiva, quæ versantur in Christiana religione.
- 57 Mendicantes ad clericatum admitti non debent.

§8 *Eligens aliquem in Episcopum, tenetur semper meliorem eligere.*

Precurrentibus ¶ diligenter scripturam sanctam facile erit reperire, unde Conciliorum celebratio in Ecclesia Dei originem habuerit: exemplum inuenimus siquidem à Patribus in veteri testamento, quod ab Apostolis in nouo deriuatum est in Ecclesia. De veteri quidem testamento colligitur ex illo Numeri xvj. vbi dicitur: Viri proceres synagoga, qui tempore concilij per nomina vocabantur. In nouo autem testamento exemplum celebrationis conciliorum colligitur ex libro Actuum Apostolorum. ¶ Prima enim synodus ab Apostolis celebrata fuit ilico post ascensionem Domini super electione Matthie, vt Lucas Euangelista & scriptor veridicus testatur Act. primo. Et huic synodali congregationi non solum Apostoli interfuerunt, sed etiam discipuli Domini omnes fere centum viginti. ¶ Secunda synodus ab Apostolis celebrata fertur, cum septem diaconi electi dicuntur ad quotidianæ dispensationis ministerium, de quo Act. 6. Vbi aduertendum, quod conuocati per duodecim Apostolos ad hanc synodum, siue ad hoc concilium interfuerunt etiam discipuli Domini, quibus Apostoli libertatem dederunt eligendi eos, qui necessariorum dispensationis ministerio superintenderent. ¶ Tertia synodus fuit ab Apostolis celebrata, quando audientes, quod Samaria ad prædicationem Philippi, qui erat vnus de septem dyaconibus, recepisset verbum Dei, miserunt ad eos Petrum, & Ioannem, vt acciperent Spiritum sanctum. s. inuisibili signo. Nondum enim in quenquam eorum venerat. s. visibiliter, vt habetur in c. viij. Actuum Apostolorum. de isto concilio ¶ loquitur text. in c. si quis carnem, xxx. dist. ¶ Quarta synodus ab Apostolis dicitur celebrata, vbi cum fidelium populus Apostolica prædicatione calesceret, augeturque indies, congregatur ecclesia; & Apostolis concilium agentibus, primo discipuli vocati sunt Christiani, qui prius communiter discipuli vocabantur. de hac synodo mentionem facit

facit glossa in cap. sacrosancta, xij. distin. Intra quam synodum hoc venit notandum, quod in ea non fuerunt nisi Paulus, & Barnabas Apostoli. † Quintam synodum, siue quintum concilium celebrasse dicuntur super questione de obseruatione legalium, de qua Actuum xv. vbi sic dicitur: Surrexerunt autem quidam de haeresi Pharisaorum, qui crediderunt, dicentes, quod oportet circumcidere eos, praecipere quoque seruare legem Moysi: conueneruntque Apostoli, & seniores, videre de verbo hoc. Cum autem magna conquisitio fieret, surgens Petrus, dixit ad eos: Viri fratres, vos scitis, quoniam ab antiquis diebus Deus in nobis elegit per os meum eligere gentes verbum Euangelij, & credere, &c. vbi dicit glos. praemissis, quasi princeps, Petrus loquitur. Vide de hoc Panor. in cap. Osius Episcopus, de electione. Et ibi dat practicam condendi canones in concilio generali. † Sexta synodus legitur congregata sub Paulo Miletii, super regimine Ecclesiae; in qua congregasse dicitur maiores natu Ecclesiae, quos ipse Paulus ibi venerando nomine appellat Episcopos; quibus ait Actuum xx. Attendite vobis, & vniuerso gregi, &c. † Septima synodus a Paulo, & Iaco, & bo celebrata fuit Hierosolymis super abolenda suspitione quorundam Iudaeorum, vt habetur Act. xxj. † Octaua synodus, quam Apostoli celebrasse dicuntur, fuit illa, in qua Apostoli in vnum conuenientes Symbolum ediderunt, quod vniuersa tenet Ecclesia. sic enim beatus Clemens testatur. † Vnde pro pleniori noticia considerandum est, quod concilia generalia in Ecclesia Dei tempore Constantini coeperunt. Ideo text. in c. j. xv. dist. de hoc loquens, ita dicit: Canones generalium conciliorum (vt Isidorus ait lib. vj. Ethymologiarum, cap. xvij.) a temporibus Constantini coeperunt. In praecedentibus namque annis persecutione feruente docendarum plebium minime dabatur facultas: inde Christianitas in diuersas haereses scissa est, quia non erat Episcopis licentia conueniendi in vnum. † Sub hoc etiam sancti patres in concilio Nicano de omni orbe terrarum conuenientes, iuxta fidem euangelicam, & apostolicam, secundum post Apostolos

symbolum tradiderunt. & in ista synodo peruersum Arii dogma destruitur. † Deinde fauore Theodosij maioris in eius presentia fuit congregatum secundum Concilium generale Constantinopoli tempore Papæ Damasi; vbi interuenerunt centum, & quinquaginta Episcopi, in quo Eunomij, & Macedonij error conuincitur. † Tertium concilium generale fuit congregatum Ephesi, sub Imperatore Theodosio iuniori, tempore Papæ Celestini primi, contra impietatem Nestorij Episcopi Constantinopolitani; vbi conuenerunt ducenti Episcopi. † Quartum concilium generale congregatum fuit Chalcedoniæ, annuente Imperatore Marciano, tempore Leonis Papæ primi, & adfuerunt in eo sexcenti, & triginta Episcopi; vbi Euthicetis, & Dioscori prauitas est reprobata. Et notandum est, quod ista sunt quatuor concilia generalia, quæ Gregorius Papa suscipit, & veneratur, sicut quatuor sancta Evangelia. ita dicit text. in c. sicut, xv. distinct. de quibus etiam loquuntur c. sexta synodus, c. prima autem synodus, xvj. distinct. Sed aduerte, quod cæteris concilijs generalibus ista quatuor dicuntur solenniora, & antiquiora. Deinde celebrata fuerunt xxiiij. concilia sub diuersis temporibus, & in diuersis, & singulis statuti sunt diuersi canones, qui habentur diuersi in diuersis partibus corporis iuris, testante Beda in libro de temporibus. Item notandum est, quod sub Imperatore Constantino congregatur sextum concilium generale sub Papa Agathone. Sed Imperatore Iustiniano filio Constantini congregatur iterum istud sextum concilium, vbi promulgati fuerunt canones, qui non fuerunt declarati tempore Constantini, vt patet in c. habeo librum, c. quoniam, c. sancta, c. sexta, & in c. prima, xvj. dist. Postea verò, dum regnaret Carolus Magnus Imperator, Pipini filius, Austriæ Archidux, vnus ex maioribus, & antecessoribus Maiestatis tuæ, congregatur concilium generale sub Papa Adriano: in eoque assiterunt centum & quinquaginta Episcopi. Et ibi Papa, & concilium dederunt auctoritatem Imperatori eligendi Pontificem, vt est text. in c. Adrianus, secundus in ordine, lxij. distinct.

15 Sed successores nō probauerunt istud decretum. † Et aduerte,

uertere, quod post primam synodum Nicœnam fuit concilium celebratum Romæ, in quo anathematizata sunt plures hæreses, de quibus, scilicet concilio, & hæresibus in eo condemnatis Damasus Papa scribit Antiochenum Episcopum, ut patet in libro Conciliorum. † Et post istud concilium, & ante secundam synodum vniuersalem fuit celebratum concilium Gangrense, vbi plures errores fuerunt condemnati, ut habetur per totam distinctionem xxx. † Et aduerte, quod inter secundam synodum vniuersalem, & inter tertiam synodum vniuersalem, tempore Innocentij primi fuit celebratum concilium Mileuitanum: vbi fuit condemnata hæresis Pelagiana, presidente beato Augustino. † Et post quartam synodum vniuersalem congregata fuit prima synodus Toletana iussu Leonis Papæ: vbi concilium condemnauit errores, & hæreses contra Priscillianistas. De alijs verò concilijs celebratis vsque ad annum Domini millesimum non ita patet. † Circa annum vero Domini millesimum Victor, genere Alemanus, Florentiæ concilium celebravit, & multos Episcopos propter simoniam, & fornicationem deposuit. Non post multum temporis postea Gregorius septimus concilium celebravit, & Henricum Imperatorem tertium excommunicauit, quia se contra Ecclesiam erexit, & schisma procurauit, alium Papam faciens. † Post hunc Urbanus secundus concilium celebravit apud Clarum montem; & ibi ordinatum fuit, ut dicerentur horum officij Virginis Mariæ, ordinariæ, sicut dicitur officium Domini nostri. † Exinde sub Nicolao Papa secundo congregatum est concilium cum centum & quatuordecim Episcopis Romæ: in quo Berengarius Thuronensis abiurauit hæresim suam coram Nicolao. † Anno Domini M.cxxx. synodus sub Innocentio celebratur Remis: & Petrus Leonis, qui per contemplationem ordinatus est, seu factus Papa, demum repulsus est, ad quod schisma tollendum, multum laborauit B. Bernardus, & ita profecit, quod extinctum est, eiectione Petro, qui se Anacletum nominari tegerat. † Aliud concilium in vrbe Romana celebravit, anno Domini M.clx. & anno Domini M.ccxv. Innocentius tertius concilium La-

teranense celebravit, in quo conuenerunt fere. M. cc. praelati, scilicet Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi & alij praelati, & multæ salutiferæ decretales ibi adite sunt. † Anno domini. Mccxl. vel circa, Innocentius quartus Ianuensium celebravit concilium Lugduni, & Imperatorem Federicum excommunicauit. Post quem fuit Alexander quartus. † Anno domini. M. cclxij. creatus est Papa Gregorius x. natione Italus, patria Placentinus. Hic Lugduni concilium celebravit, ubi fuerunt quingenti Episcopi, lx. Abbates, & alij praelati circa mille, ubi Græcorum, & Tartarorum nunciij interfuerunt, & Græci ad unitatem ecclesiæ redire promiserunt: in cuius signum confessi sunt spiritum sanctum à patre & filio æternaliter procedere. † Post hunc Honorius quartus, & est ultimus in Martiniana, anno domini. M. cclxxxiiij. Post hunc fuit Cælestinus, quem sequitur Bonifacius viij. & eum Benedictus x. demum Clemens quintus, sub quo concilium Viennense. Ioannes xxij. Urbanus, Gregorius xj. Post quæ schisma inter duos, scilicet Urbanum, sub quo Italia, Vngaria, & Alemania fuerunt, & Clementem, sub quo Francia, Hispania, & Aragonia fuerunt. Urbano successit Bonifacius; Bonifacio Innocentius, Innocentio Gregorius xij. Ex alia parte Clementi successit Benedictus xij. Et sub his duobus scilicet Gregorio xij. & Benedicto xij. factum est tertium schisma, concilio celebrato Pisis; ubi factus est tertius Papa dictus Alexander ordinis minorum; cui successit Ioan. xxij. † In concilio generali congregato Constantiæ Gregorius xij. depositus fuit propter contumaciam nolens compareri; & electus est Marinus quintus ex familia Columnensium; & ut apparet in libro conciliorum, istud concilium generale fuit congregatum anno. M. ccccviij. mense Octobris, tempore Imperatoris Sigismundi; & cum Imperator discessit Constantiam, concilium orauit pro eo, & omnes vocauerunt eum regem, Imperatorem, aduocatum, & defensorem. Notandum tamen est, quod in sessione tricesima nona recitat concilium ista verba; Continua celebratio conciliorum generalium cultura est, ac purgatio mensis domini, quæ præcipue destruit spinas, hæreses, errores

ac schismata, & castigat excessus, male regulata reformat,
 & affert in vineam domini fructum yberriam fertilica-
 tis. Et sic ibi fuit decretum, quod de decennio in decen-
 nium generale congregaretur concilium. Nam, vt dixi-
 mus, quoties in Republica Christiana oriebatur hære-
 sis, aut schisma, statim vniuersalis ecclesia recurrebat ad
 concilium; quia vera reformatio Christiane religionis,
 commodius fit congregando concilium generale, se-
 quendo doctrinam Apostolorum in primitiua ecclesia.
 Nam si Imperatorem decet pro remedio temporalium
 conuocare in vnum vniuersam curiam imperialem per
 totum orbem diuisam, nihilo minus Pontifici sum-
 mo licebit, cum Christiana religio fluctuat, vel indiget
 reformatione, congregare concilium generale. Nam
 si tempore necessitatis non recurrissent ad concilium,
 sancti patres non scripsissent tot decreta circa ordinem,
 & regulam concilij generalis, vt pater per distinct. xv.
 xvj. xvij. & xvij. Et Augustinus in libro de gratia, & libe-
 ro arbitrio, loquens de hæresi Pelagiana dicit, quod in
 euidenti necessitate statim est recurrendum ad concilia
 um. Et quanquam ex supradictis, clementissime Impera-
 tor, satis perspicuum sit, quod quàm plurimum utilitatis
 afferat sanctæ ecclesiæ pia vniuersalium conciliorum cele-
 bratio, nihilominus ad plenioram huius rei notitiam, qua-
 si repetentes dicemus, quod est utilis celebratio concilio-
 rum generalium ad Tyrannorum, & infidelium superbiam
 humiliandam; quia Turcæ & pagani terrentur audientes
 apud Christianos concilia generalia celebrari, vt referunt
 antiqui doctores. Et hoc rationabiliter; quoniam ec-
 clesia Dei (vt dicitur Canticorum vj.) terribilis est, vt
 castrorum acies ordinata. Est etiam vtilissima congrega-
 tio conciliorum ad refrænuandum exorbitantias quorun-
 dam, & in multis errantium, & male de fide sentientium.
 † Itaque in arduis factis probe recurrendum est ad concilia
 um, quoniam si in medio duorum, vel trium in nomine
 Christi congregatorum ipse est, vt spirator, dator, & adiu-
 tor, vt habetur Matt. xvij. multo amplius, vbi sanctorum pa-
 trum multorum societas, in nomine Iesu Christi conuenerit,

maxime pro rebus vniuersitatem Christianæ religionis respectiue concernentibus, interesse credendum est, vt est tex. not. in cap. si ille. l. dist. Verum inuicissimè catholice rex, est aduertendum, quod hæc, quæ dicta sunt, accipienda veniunt, cum in spiritu sancto legitime congregantur concilia: quoniam alias melius foret superfedere ab eorum celebratione. Nam quemadmodum concilia rite celebrata saluberrimos fructus operata sunt, ita non rite celebrata conciliabula maximis scandalis vniuersam perturbant ecclesiam; sicut patrum traditiones, & venerabiles historiarum nos docent. Et ad vltiora procedendo dico, quod fuit celebratum etiam aliud concilium generale Ferrariæ sub Eugenio quarto natione Venero; sed propter pestem postea translatum est in Florentiam: in quo concilio generali reducti sunt Græci ad fidem per confessionem veram de processione spiritus sancti, & Armenij etiam reducti sunt. Ad quod concilium venerunt Patriarcha Græcorum Constantinopolitanus; & Ioannes Imperator Græcorum. Et in ipso etiam concilio generali de Basilea in Ferrariam, & de Ferrariam in Florentiam translato propter reductionem Græcorum; illi congregati Basileæ deposuerunt Eugenium, & ducem Subaudiæ, dictum Amadeum, creauerunt vocantes Felicem, sed postea renuntiavit pontificatui dictus Felix. Et quia ista materia conciliorum est sancta, ac vtilissima Christianæ religioni, inuocato Dei auxilio, tuæque Maiestatis suffragio, diuidam per capita, & eam ex ordine tractabo; cui competit; aut inest autoritas congregandi concilium generale; qui sint etiam citandi, & requirendi, vt veniant ad concilium. Item de forma citationis, & qualiter ad Imperatorem spectat hortari Pontificem, vt celebretur concilium generale. Et dicam, qui vocem habeant in concilio statuendi; & qualiter autoritas ecclesiæ vniuersalis restat inobedientibus venire ad concilium; & quæ sit maior autoritas, Romani Pontificis, an concilij generalis. Dicam etiam de vnitæ ecclesiæ, scribendo aliqua etiam maxime necessaria pro reformatione religionis. tractando aliqua de origine Pontificatus, & de plenissima Romani

Pon-

Pontificis spirituali potestate. Sed de hoc late diximus in capit. primo supra in isto Speculo, & in capit. xvj. & in capit. de voto.

§. I.

AD ꝑ maiorem euidentiam huius tractatus notandum est, quod concilium generale præcipue vacare debet in extirpandis hæreticorum erroribus, vt fides catholica vna & vera radiet in dominico grege. Item vacare debet concilium in reformanda ecclesia in capite, & in membris, vt not. in cap. i. & cap. sicut. xv. dist. Nam concilium Basileæ inter alias causas congregatum fuit principaliter, vt abduceret ecclesiam orientalem ab aliquibus erroribus, reformando ecclesiam vniuersalem quæ reformatio facienda erat in concilio Constantiensis, sed fuit prætermissa ob multa negocia, quæ ibi occurrerunt. Vnde statuerunt, quod in primo concilio ageretur, & adhuc facienda est, sed Deus non obliuiscitur confringere impediētes eam. Et concilium generale nihil aliud est, nisi congregatio vniuersalis Christianorum, maxime Episcoporum, ita Bal. in tracta. de schisma. dictum nanque est à communi intentione, eo quod in vnum dirigunt omne mentis intuitum, vt in cap. i. dist. xv. Sed non potest regulariter congregari sine auctoritate & licentia summi Pontificis, aut eius legati habentis speciale mandatum, vt not. in cap. regula. §. porro. dist. iij. tractatur etiam xij. dist. per totum, & in cap. multis. xvij. dist. & in cap. concilia. §. hinc Ratio est, quia conuocatio faciēda est per maiorem partem vniuersitatis, vt not. in l. i. ff. de albo scriben. & in l. ij. C. de decurio. lib. x. & in c. synodo. lxij. distinctio. Et cum nemo ex Christianis maior sit, quam Papa, ideo sibi competit conuocatio ad concilium. Nam vniuersalis ecclesia absque Papa est corpus representatum. ita dicit Augustinus in lib. ij. de doctrina Christiana; cum Papa sit vicarius Christi in terris. cap. ij. & iij. de trans. pra. & dixi supra in cap. j. & xvj. Sed sede vacante, quod Cardinales possunt conuocare concilium generale, tenuit Bald. in c. olim. de rescrip. & vide ea, quæ continentur in

cap. sequenti. & vide Cardin. in rep. cap. licet, de electione, ubi allegat Inno. in capit. j. de maio. & obedi. ad quod vide Fely. in c. i. de maio. & obe. Et in primis citandi sunt prælati, & alij fideles, ut notant docto. in d. g. hinc. & ista facultas citandi non competit nisi habenti iurisdictionem super citatos: & sicut non reperitur, qui istam teneat potestatem nisi Papa, ut dicitur in capit. cuncta per mundum. ix. q. iij. manifestè apparet, quod nemo potest convocare concilium nisi Papa. † Nam si congregaretur concilium sine licentia Pontificis, monstruosum esset, & contra naturam conciliorum; quia concilium debet habere caput, & membra, ut in cap. submittitur. xxxj. dist. & iij. dist. cap. regula. §. porro. Vnde si convocarent concilium sine licentia Papæ, essent schismatici. tex. est in cap. multis. xvij. dist. quia recesserunt ab unitate ecclesiæ, quæ diuisionem non recipit. & unitas representatur in Papa, ut in c. loquitur. xxij. quæst. j. & in c. Nouatianus. vij. q. j. Et concilium generale totius orbis potest committere aliquibus consiliariis, quod aliquid faciant. Nam quod fit ab his, qui habent auctoritatem, à concilio videtur fieri. tex. est, & ibi Bartol. item eorum. §. si decuriones. ff. quod cuiusque vniuersitatis. & licet vniuersalia concilia, non nisi per Romanum Pontificem, convocanda sint, nihilominus non est necessarium, ut super illis præsentialiter intersit; sed sufficit, quod legati, aut vicarij eius intersint. Quod ex illo apertissime ostenditur, quod nulli octo conciliorum vniuersalium, quæ in Ecclesiâ, ut præstantioris auctoritatis describuntur, Romanus Pontifex personaliter interfuit, sed per Legatos suos. Vnde Leo Papa, huius nominis primus, ab Imperatore Christianissimo Marciano ad Chalcedonenſe concilium deuotissime inuitatus hac ratione inter alias se excusauit, quod nullum inde exemplum à prædecessoribus acceperit.

§. II.

31 **I**N §. præcedenti dictum est, † qualiter Pontifices, aut eorum Legatus ex mandato speciali solummodo auctoritatem haberent congregandi concilium genera-

le; Imperatores autem consuetudinem habebant hortandi
 & iustitandi, ut celebretur concilium vigente necessitate,
 ut reformetur Christiana religio, sequendo exemplum Im-
 peratoris Constantini, ut in cap. j. xv. dist. vbi ipse dedit sa-
 cultatem Christianis libere congregari, ita Cardin. in rep.
 c. licet, de electio. inducens ad hoc dicta Innoc. in cap. j. de
 maiori. & obedi. Et vide Felyn. in c. j. & in c. querelam. de
 iureiuran. & omnino vide, & videbis Petrum de Monte in
 sua monarchia col. xj. & vide Antonium de Roselis in tra-
 ctatu de concilijs. Nunc autem notandum est multa esse
 genera conciliorum; nam est concilium synodale, quod
 tantummodo Episcopus facit in sua diocesi. Est aliud co-
 ncilium provinciale, quod congregat Archiepiscopus cum
 Episcopis, qui sunt subiecti eius iurisdictioni. Aliud est
 concilium generale, cuius est materia presentis tractatus,
 quod congregat Papa, vel eius legatus habens authorita-
 tem, & mandatum speciale de eo, ut per gloss. & docto. in
 c. convenientibus. j. q. vij. Et notandum est, quod conciliū
 generale, quod congregat Papa, quandoque tantum con-
 gregatur ex clericis, & populo Romano. & de hoc concilio
 loquitur tex. in c. in synodo. lxiiij. dist. Et istud concilio
 regulariter non continet eius authoritatem, quam
 habet concilium generale, quod congregat Papa ex omni-
 bus Episcopis: quia est magnæ authoritatis. Sed redeundo
 ad materiam, in concilio synodali Abbates, & inferiores
 Episcopi citandi sunt, & omnis clericus interuenire debet
 c. quod super, de maior. & obedi. & in c. decernimus. xvij.
 dist. & vide Innoc. in c. graue, de præben. & ibi vide doct.
 In concilio provinciali non est necessaria alia persona præ-
 ter Episcopos. Nam illi tantum sunt, qui tenent vocem iu-
 dicandi, ut apparet. xvij. dist. per totum. & vide Innoc. in
 cap. graue, de præben. & doct. in c. sicut olim, de accusatio.
 Item inferiores Episcopi citandi sunt, ut consulantur,
 quando eorum concilium esset necessarium. de hoc habe-
 tur in c. obeuntibus. lxiiij. dist. & ideo ibi debet adesse Ab-
 bates, ut probat tex. in c. fina. de cau. posses. & propri. ¶ Ci-
 tandi sunt etiam illi, quorum interest particulariter. tex. est
 in cap. propter ecclesiasticas. ij. in ordine. xvij. distinct.

Idem

Idem erit in concilio generali, quod tantum citabuntur Episcopi ad effectum statuendi, & iudicandi. Item causæ consulendi citabuntur Abbates, vt supradictum est. Sed si sunt Abbates habentes iurisdictionem episcopalem, vocem habent decisiuam, vt infra dicetur. Item ecclesiæ cathedralæ vocandæ sunt. tex. in capit. fina. de his, quæ sunt à maior. par. capit. sic potest intelligi tex. in cap. sicut olim. de accusa. Item citabuntur omnes, quorum specialiter interest; quoniam citatio est de iure diuino, & naturali. tex. in clementi. pastoralis, de re. iudi. & in l. defensionis fiscalis, de iur. fiscali. lib. x. & in l. nam ita diuus. ff. de adop. dicit Felin. in capit. ex parte, de offic. deleg. Et quod citatio sit de iure diuino, vide text. in cap. omnipotens Deus. ij. quæst. j. & Spe. in proce. sui ope. Et ideo quando prædicta spectarent ad fidem, laici (vt puto) citandi sunt, & debent interuenire concilio iure proprio, & habent vocem consultiuam, non autem decisiuam. ita intelligitur tex. capit. vbinam. xvj. dist. & cap. nos ad fidem. In alijs autem negocijs si laici inuitantur, habebunt vocem constitutiuiam vel prout Papa concesserit. Nam Papa potest eos facere capaces iurium spiritualium, & maxime potestatis vocis dandæ, vt in cap. Adrianus. ij. lxxij. dist. & in c. in synodo legitur; & not. ij. quæst. iij. c. mennam. Vnde notabis, quod laici in tribus casibus possunt vocari, vt arbitror, & interesse concilijs ecclesiasticis. Primus est, si specialiter inuitarentur, vt in c. Adrianus, ad finem. lxxij. dist. Secundus, si tractatur casus fidei, vt dixi. Tertius, si tractatur de matrimonijs, cap. ad sedem. xxxv. quæst. v. & vide de hoc vj. capit. in isto tractatu. † Et aduerte, quod principes seculares sunt de corpore concilij, per tex. in capit. ad Apostolicam, de re. iudi. lib. vj. vbi Papa pollicitus fuit se vocaturum ad concilium Reges, prælatos, & principes tam ecclesiasticos, quam seculares, vt per se, vel per solenniter nuntios venirent. Et Imperator debet interesse. xxj. dist. nunc autem. Immo quod plus est, proponit Imperator ibi, sicut quilibet alius prælatus: & si agerentur in concilio res fidei, Imperator debet personaliter adesse concilio. text. est in d. capit. vbinam. Et Reges, & principes secula-

res vocandi sunt ad concilium generale, vt dixi. Et reassu-
mendo quod dictum est, dico, quod Episcopi tantum ha-
bent statuere, & definire in concilio. tex. est in c. i. xv. dist.
& in capit. sexaginta. decima sexta distinctione. & proba-
tex. in cap. habeo librum, & in cap. sexta. decima sexta dist.
Et in factis fidei dubijs, vel concernentibus vniuersalem
statum Ecclesiæ, vocare etiam debet Papa magnos præla-
tos, habentes Episcopalem iurisdictionem. Nam isti sunt
à Deo constituti ad regimē vniuersalis ecclesiæ. tex. est. in
capit. conuenientibus. j. quæst. vij. vbi Abbas tenuit locum
Papæ in concilio; & multi Abbates dederunt vocem de-
cisiuam, quemadmodum Episcopi: quod de alijs inferio-
ribus non legitur ibi ad idem. capit. Adrianus. ij. lxij. dist.
& vide Panor. in quæst. j. Et aduerte, quod ecclesiæ olim
regebantur per omnes sacerdotes; Ideo non mirum, si om-
nes seniores vocabantur ad concilium. sed hodie non fit,
vt xv. dist. cap. j. Sed omnes alij prælati inferiores poterunt
in concilio proponere, & admittendi sunt, vt dixit tex. in
d. cap. vbinam. Et finito concilio Cardinales, Episcopi, &
Abbates habentes Episcopalem iurisdictionem subnota-
bunt eorum nomina, imponendo titulos dignitatis suæ,
sequendo ordinem seruatum, quando Eugenius Papa ge-
nerale celebravit concilium cum Imperatore Ioanne Co-
stantinopolitano, & inceptum fuit Ferrariæ, & finitum
fuit Florentiæ, vt apparet per scripturas, & sessiones dicti
concilij. Sed non video per illud concilium (licet Impera-
tor affuerit) ecclesiam orientalem remansisse vnitam to-
taliter ecclesiæ Romanæ: ob quod peccatum credendum
est, Deum deduxisse eos in seruitutem paganorum. Pla-
ceat diuinæ maiestati liberare eos à iugo acerbissimæ ser-
uitutis manu tuæ inuictissimæ celsitudinis, vt eum Roma-
na vniatur ecclesiæ. † Et attende, quod prælati debent
esse personaliter in concilio, nisi iusto impedimento deti-
neantur, & tunc debent mittere Legatos, vt in cap. Epif-
copus ad synodum. xvij. dist. & vide, quod not. lo. And.
& Host. in capit. ij. de proba. Sed aduertat sacra, & C. M.
quod quatuor potissime requiruntur in cōuocandis præ-
latis ad vniuersalia concilia scilicet sapientia, vitæ sancti-
tas,

tas, experientia, & zelus ad bonum Christianæ Reipublicæ. Vnde Constantinus Imperator pro sexta synodo congreganda scribens Agathonī Papæ ita dicit; Adhortamur vestram paternam beatitudinem per potestatem nostram piam, sacram, dirigere viros viles, & modestos, notitiam habentes totius (Deo inspirante) doctrinæ; & per eā irreprehensibilem habentes dogmatum, induentes personam vestræ Apostolicæ sedis. Merito ergo dicemus, quod in conuocandis requiritur primo sapientia; quia magnæ res non viribus geruntur, sed consilio, & auctoritate. Vnde Thobias. iij. dicitur; Consilium à sapiente semper requiritur. Ecclesiasticus viij. Os prudentis quæritur in Ecclesia. & cap. ix. dicitur. Cum sapientibus, & prudentibus tracta. Secundo vocandi ad concilia debent pollere vitæ sanctitate, vt veraciter eorum conuentus sanctorum patrum nominari possit, ac de eo dici cum propheta; Constitutebor tibi domine in toto corde meo, in concilio iustorum, & congregatione; vt enim inquit Ambrosius in lib. de officiis; talis debet esse consiliarius, qui nihil nebulosum habeat, nihil fallax, nihil simulatum, quod vitam eius, ac mores refellat, nihil improbum, aut maleuolum, quod auertat consultantem. Sane non erunt conuenientes consiliarij, cum ad tractandum de reformatione ecclesiæ venerint homines vani, carnales, auari, qui præsentia appetunt, æterna despiciunt, iniusta agunt, & iusta derident, sua quærunt, non quæ Iesu Christi, de quibus Iob in persona ecclesiæ dicit oras; Consilium impiorum longe fac. Consilium impiorum (vt ait Gregor.) est terrenam gloriam quærere, æternam negligere. Laborandum est ergo, vt cum sanctis viris habenda sint consilia; quoniam sanctitas plurimum conducit ad bene consulendum, quod sapiens testatur cum ait Ecclesiasticus. xxxvj. Cor boni consilij statue tecum. Tertio patres vocandi ad concilium debent esse experti, maxime in illis, super quibus quærendum est consilium; quia qui non est expertus pauca recognoscit. Hinc reprobatur iuuenum consilium, quia inexperti sunt; paret hoc in Roboam, qui relictō senum consilio pro magna parte regnum amisit. iij. Reg. c. xj. propter quod dicitur Eccl. xxv. Quam speciosum

sum cāntiei iudicium, quā speciosa veteranis sapientia. Quarto vocandi sunt ad concilium vniuersale habentes zelum: domus Dei, vt sint de numero eorum, de quibus in Psal. lxviij. dicitur: Zelus domus tuæ comedit me: siquidem debent habere zelum ad reformationem morum, ad correptionem vitiōrum, & ad augmentum diuini cultus. De hoc zelo exemplum habemus in filiis Israel, qui (vt dicitur Iudicum xx.) congregati cccc. millia, dixerunt, quod non redirent domum, donec vlciscerentur scelus commissum in vxorem Leuitæ in Gabaa.

§. III.

Forma citationis erit, quod Papa, vel eius legatus poterit per viam citationis, aut mandati iubere omnibus Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, vt veniant ad concilium generale, assignando, quo tempore, & quo loco celebretur concilium, vt not. in l. aut qui aliter, ff. quod vi aut clam. & assignabitur tempus in citatione; quia citatio debet continere tempus determinatū, vt not. in d. l. aut qui aliter, in §. j. not. etiam in l. j. §. si autem, C. de iur. domi. l. ipe. & not. Cyn. in l. dies festos, ff. de fer. & Bal. in l. liber homo, ff. de verb. obliga. Et ista citatio, quam facit Papa, facienda est per literas Apostolicas, vt probatur in c. dilecti, de dolo. & contu. in ver. volentes. Et quando Legatus Papæ citat ad conciliū, in literis legati inferendus tenor literarū Apostolicarum, vt not. in c. præterea, de dila. & in c. cum in iure, de offi. deleg. Verum quia difficile esset citare oēs Episcopos, peterunt citari Archiepiscopi, vt veniant ad concilium generale, in tali loco, & tali tempore; & illi monebūt Episcopos intimando mandatū Pontificis, tex. est in c. si Episcopus Metropolitanus, xvij. dist. Sed dicunt docti. quod ista citatio poterit fieri in palatio summi Pontificis in publica audientia, mandante Papa ex certa scientia, assignando citationem in valuis palatij sancti Ioannis Lateranensis, & sancti Petri. & vide Ioan. And. in c. quoniam, in §. porro, vt lit. non cont. & ibi docti. Sed mihi videtur, quod Io. And. loquitur, quando citatus nō habet domum

- domicilium; & si habet, ad illud non est tutus accessus.
- 37 † Et Episcopi tenentur personaliter comparere, si non essent impediti legitimo impedimento; quia illi repræsentant personas Apostolorum Christi, ut dicitur in capit. in nouo testamento. xxj. distinct. Et collegia ecclesiarum cathedralium poterunt comparere per procuratores, ut not. in l. j. §. v. ff. de procur. Sed qui personaliter citaretur, esset obligatus personaliter, nam videtur citatus ob indus-
triam suæ personæ. Idem esset, quando natura causæ non admitteret procuratorem, ut est tex. in cap. veniens, de accus. & in cap. in criminalibus. v. quæst. iij. & in l. reos. C. de
- 38 accusa. † Sed principes Christiani possunt comparere per procuratores. tex. in capit. ad Apostolicæ. de re iudi. in vj. Sciendum tamen est, quod citatio ad concilium, quæ debet esse per edictum, non requirit terminum peremptorium, nec plus quam vnā citationem, aut intimationem. ita not. glo. sing. in cap. si Episcopus, xvij. dist. & docto. tenent in cap. ego, de iureiuran. quia ista citatio, aut intima-
tio fit per actum extraiudicialem; in quo sufficit vna cita-
tio. gloss. est in clem. i. de heret. in verb. requisierunt. & ibi doct. & not. etiam in l. qui Romæ. §. cohæredes. ff. de
- 39 verb. oblig. † Veniunt autem contemptores conciliorum puniendi pluribus animaduersionibus: & primo quidem pœna excommunicationis, iuxta tex. in capit. Episcopus. xvij. dist. similis tex. in cap. sequenti, si quis Episcoporum. Sed excommunicatio in hoc loco non accipitur, prout excommunicatio dicitur separatio à sacramentis, & à communione fidelium: sed pro suspensione quadam à communibus negotijs cum alijs. ita Archi. post glo. Vnde Episcopi, qui taliter dicuntur excommunicati, licite possunt celebrare diuina officia, & recipere sacramenta ecclesiastica, & communicare cum cæteris Episcopis, & alijs, præterquam in communibus negotijs, ut dixi. Non tamen negatur, quod tales possint excommunicari excommunicatione prima, quæ est separatio à participatione sacramentorum, & communione fidelium, si contumaces reperiantur, ut per Archidi. in d. c. si quis Episcoporum, iuxta tex. in cap. cæterum. xj. quæst. iij. Incurrunt etiam pœnam dam-
nationis

nationis æternæ, vtpote contemptores & subfannatores patris sui, omniumque fidelium. s. Romani Pontificis, & matris suæ vniuersalis Ecclesiæ per vniuersale concilium representatæ; quos videtur respicere sententia illa terribilis Prouerbiorum xxx. Oculum, qui subfannat patrem, & qui despicit partum matris suæ, fodient eum corui de torrentibus, comedent eum filij aquilæ. Notanter autem diximus, prælatos vocatos ad concilium venire contemnentes, præfatis pœnis venire plectendos, quoniam secus esset, si non ex contemptu, sed impedimento legitimo eos non venire contingerit: quod ex duobus perpendi potest. Primo, si, antequam terminetur concilium, veniant: quia licet à principio non venerint, ex quo tamen veniunt, præsumitur, quod non ex contemptu, sed ex aliquo impedimento demorati sunt. Ista est sententia Archidiaconi in d. c. si Episcopus. Secundo, si Episcopus excusationes literatoriè scribit ad synodum, vel procuratorem mittit cum legitimis rationibus, quod venire non poterit. de primo in c. placuit, distinct. viij. loquitur concilium Carthaginense, ita dicens: Placuit, vt quocunque congregandum sit concilium, Episcopi, qui nec ætate, neque ægritudine, nec grauiori necessitate impediuntur, competenter occurrant; quod si non potuerint occurrere, excusationes suas literatoriè scribant. De secundo, scilicet de procuratore habetur in c. si ægotans fuerit, v. quæst. iij. vbi Adrianus in synodo instituit; si Episcopus ægotus fuerit, aut aliqua grauis necessitas eum detinuerit, pro se legatum ad synodum mittat, vt per docto. in d. c. placuit. Et procurator assignet siue probet causam legitimam esse, quod Episcopus non veniat. † Quodlibet autem impedimentum non sufficeret ad excusandum non venientem, puta leuis febriçula, gloss. in c. placuit, xvij. distinct. sed debet esse grauis necessitas, quæ illum impediatur, d. c. si ægotans, v. quæst. iij. vbi legitur: Si Episcopus fuerit ægotans, aut aliqua eum grauis necessitas detinuerit, pro se legatum ad synodum mittat, vt antea dixi. facit etiam text. in c. fin. de ijs, quæ fiunt à prælato. Et laicus an possit constitui procurator, vt inter sit pro aliquo Episcopo in concilio, & eius

P p

nomine

nomine statuat, ac iudicet, dico, quod non. Nam licet hæc sint iurisdictionis, tamen demum adminiculo ordinis Episcopalis exercentur, & ostendi in §. ij. quod hoc ius statuendi, & iudicandi in concilio competit solum ordini Episcopali; quia ea, quæ sunt ordinis Episcopalis, non possunt demandari, ut notanter dixit glossa in c. perveniens. xcv. dist. circa finem primæ glossæ. Fateor tamen, quod concilium vellet etiam laicum procuratorem admittere, quod posset; cum habeat liberam facultatem statuendi. Nam quemadmodum Papa potest laico potestatem tractandi quæcunque spiritualia concedere. lxiij. distinctio cap. Adrianus, & cap. in synodo; ita etiam concilium potest. Et idem si Papa non esset, & alteri commississet specialiter; quia ibi Papa esse censetur. Sed laicus, vel clericus potest constitui procurator ab Episcopo ad recipiendum statuta concilij, vel ad proprias causas Episcopi tractandas, agendo, vel respondendo. c. j. de procu. in vj. Et hoc quando non sunt spiritualia, sed temporalia; vel si sunt spiritualia, laicus in iudicio nihil spiritualitatis exerceat; sed forte solum in iudicio disputat de effectu actus spiritualis, an tenuerit & tunc ad talem actum spirituales possit; aliter non potest laicus constitui procurator, quia spiritualia tractare non potest, c. decernimus, de iud. † Sed si concilium vellet procedere contra contumaces, necessario requiritur trina citatio ut not. in c. j. de pace iuramento firmo in visibus feudo, & in c. j. de supplen. negl. præl. facit text. cap. propter ecclesiasticas, xvij. dist. & tex. in arg. in eadem dignè, xij. q. ij. Episcopus autem iusto impedimento detentus potest committere vocem, & votum suum vni de concilio; tex. est in c. quia propter. §. illud autem, de electione. c. si quis iusto. §. si. eo. tit. lib. vj. Si vero Episcopus esset contumax, potest excommunicari, ut in c. non oportet, in d. gloss. xvij. dist. & not. in c. primo, de iudi. Eademque pena mulctabitur, si venit, & postea non dimissus, vel (ut vulgè dicitur) illicitatus recessit; ut not. in c. si quis autem, xvij. dist. & in l. quæ situm. ff. de re iud. Sed si citatus ob propriam causam contumax fuit in non comparendo, remedia statuta contra contumaces exequantur contra eum, quæ

quæ remedia notantur per gloss. & doct. in c. iij. vt lit. non
 contest. & in l. contumacia. §. primo. ff. de re iud. & enume-
 rantur per Specul. in tit. de primo decre. §. iam de effectu.
 Sed aduerte, quod in congregatione concilij generalis
 minor pars eorum, qui debent interesse, potest citare ma-
 iorem: & data eius contumacia potest minor pronunciare
 se constituere concilium generale, & in se esse iurisdic-
 tionem. ita Felin. in capit. super literis, de rescrip. col. x. & in
 cap. j. de maio. & obed. col. ij. & bene faciunt ea, quæ not.
 in sequenti. §. Et postquam de contumacia sermo habitus
 est, iam loquendum venit de impedimenta præstantibus,
 ne concilia suam habeant prosecutionem. † Planè non ⁴²
 sufficit sermo noster explicare, quanta pœna digni sint,
 qui conciliorum celebrationi impedimenta moluntur
 inferre. Isti in primis veluti tyranni, & Reipublicæ ho-
 stes habendi sunt, tot generibus mortis digni, quot egro-
 gia bona per talia vniuersalia concilia facienda speraban-
 tur. Præterea, si ob confundendas hæreses synodus con-
 gregata foret, tales certè conciliorum celebrationi im-
 pedimenta præstantes, hæreticorum defensores vide-
 rentur. Si verò reformationis causa patres conuenissent,
 certè qui concilij celebrationi aduersarentur, tanquam
 hostes Christianæ religionis habendi forent. Ad quo-
 rum propulsandas temeritates obligatus est Imperator, vt
 in cap. principes. xxij. q. v. & etiam alij principes sunt ob-
 ligati. In quo si negligentes reperirentur, suspecti haberè-
 tur, iuxta tex. in cap. qui. xxij. q. iij. vbi dicitur; Qui potest
 obuiare peruersis, & non facit, nihil aliud est, quàm fauere
 impietati eorum.

Sed vbi non agitur de fide, potest numerus relinqui ar-
 bitrio summi Pontificis. Nec curandum videtur de dimi-
 nuto numero prælatorum, per illud verbum Christi dis-
 cipulis suis dictum; Vbi duo, vel tres in nomine meo
 fuerint congregati, ego in medio eorum sum. Matth.
 xvij. j. quæst. j. cap. cum scriptura. xxxij. j. quæst. j. cap. alie-
 nus, facit. c. Apostolicæ, de re iudi. in vj. Et aduerte, quia in-
 tantum est necessaria monitio, seu citatio superioris, quod
 licet vnus Episcopus videat alios ire ad concilium, non

P p 2 tenetur

tenetur ire, nisi specialiter vocetur; vt not. Ioan. And. in capit. ego. N. de iureiur. per illum tex. qui dicit. Vocatus ad concilium veniam. Si autem concilium congregetur pro facto hæresis, vel concernente vniuersalem statum Ecclesiæ, per quod status ecclesiæ posset turbari, necessario debent vocari Episcopi, & alij magni prælati, habentes quasi Episcopalem iurisdictionem, vt sup. in §. ij. dist.

§. IIII

NON † comparentibus Episcopis citatis, & requisitis, in termino eis assignato, vt veniant ad concilium, notorium est, quod sunt inobedientes, & obtemperando mandatis, aut iustis requisitionibus. Et casu ius statuendi, & sententiandi habent venientes ad concilium, ita not. in capit. gratum, de postul. prælati. N. ista inobedientia, & dissimulare est peccatum grauissimum in prælati, vt not. in cap. officij, iuncta glo. xxiiij. quod. Et ex prædictis infero, quod si in concilio assistit Papa, eius legatus specialiter deputatus ad assistendum in concilio, & non veniret, nisi vnus Episcopus, esset concilium. Vnde concludo, quod si vnus Episcopus tantum in concilio, in eo esset tota autoritas statuendi, & decidendi, & vide Inno. in c. j. de mai. & obed. & in cap. ij. de ope. nunt. & pro hoc tex. in c. cum nobis olim, de elect. vbi dicitur, quod si vocati ab habente potestatem non venire, faciunt se alienos. & vide glo. in clem. quocirca, de electio. & Io. And. in capit. in causis, de electio. & vide nor. in cap. cum omnes, de constitu. & vide Ludo. Rom. consi. ccclij. & vide tex. in cap. si forte. lxv. dist. & l. si quis, quod cuius, vniuersi. & Lapum alleg. cxxxj. Et in vno concilio, siue concilium est, vt not. Panor. in disput. capi. Episcopus. Et ita intelligitur illud; Oraui (vt inquit Christus) pro te Petre, hoc est, pro ecclesia; quia (vt dicitur in vno solo) ecclesia siue concilium est. Et est aduertendum, quod post illam orationem à Christo factam Petrus precavit; & ecclesia remansit in sola virgine Maria, vt not. in cap. noua, de pœnit. & remis. Ideo quando agitur in

concilio causa fidei, laici sunt admittendi, non solum ut
audiant, sed ut consulant, & dicant opinionem suam, non
autem decidant, ut in c. vbinam. xcvj. dist. & c. nos ad fidē.
Et ratio est, quia fides potest remanere etiam apud sim-
plicem laicum, & in omnibus alijs perire, sicut accidit in
persona beatę Marię in passione Christi, ut dixi. Sed Papa
congregans concilium potest facere capaces laicos vocis
dandę. cap. Adrianus. lxij. dist. & c. in synodo. notatur
etiam in c. mennam. ij. q. v. Nam & potestatem excommu-
nicandi potest Papa laico concedere. xxxij. dist. c. pręter
verum. xcvj. dist. c. bene quidem. not. Ioan. And. in c. ij. de
pręben. lib. vj. & vide supra. §. iij. facit etiam. Nam si duo
Cardinales reperiuntur tempore mortis Papę, vnus potest
eligere alium. Si vero vnus solus remansit, ille habebit ele-
ctionem, non tamen poterit eligere seipsum: poterit eligi
interueniente compromissario, ut Panor. in c. licet, de ele-
ctio. ad finem. Etius, & nomen vniuersitatis seruatur in
vno. text. est, & ibi Bart. in l. sicut. §. in decurionibus. ff.
quod cuius. vniuersi. † Et aduerte, quod omnes de con-
cilio debent semper esse pręsentes in actibus prouinciali-
bus, sicut essent in libelli oblatione, si aliqua causa esset
ventilanda in concilio. de libel. oblat. c. j. de iudi. c. j. Idem
in lit. contest. & allegationibus, quę fierent hinc inde. ad
quod vide. xvij. dist. §. hinc etiam. j. q. vij. c. conuenienti-
bus. In alijs autem actibus sufficeret pręsentia illorum, qui
sunt deputati, ut pręsint concilio. ita Inno. & Host. in cap.
graue, de pręben. facit. c. in singulis, de statu monacho.
Illud tamen certissimum, quod in causis tam ciuilibus,
quām criminalibus tractandis per concilium procedi de-
bet seruato iudiciorum ordine, secundum Inno. & Host. in
d. c. graue. pro quo facit tex. in d. c. j. de iudi. Pręmissa pro-
cedunt in iudicialibus agitandis in concilio. In alijs autho-
ritatibus, in quibus non proceditur ordine iudiciario, ut
xvij. dist. §. hinc etiam, & c. conuenientibus. j. q. vij. obtinet
illud, in quo maior pars conuenierit, cum integrum sit iu-
dicium, quod plurimorum sententia confirmatur. de offi.
deleg. c. prudentiam §. j. lxiiij. dist. c. extra conscientiam, de
sum. trinit. c. j. §. fina. nisi minor pars rationabiliore causas

assignaret, quia illa pars sequenda esset. Non semper multitudo arguit perfectionem. ff. de testi. l. ob carmen. §. ultimo. Sed regulariter (vt dixi) standum est dispositioni plurimorum. Sed tene semper menti pro presidentibus locum Papæ in concilio generali, quod oportet omnes consentire in actu gerendo, alias contradictio vnius inficit totum. Secus est in contradictione minoris partis concilij; de quo vide Panor. in d. cap. in singulis. Sed si concilium congregatum per Papam pro negocijs ecclesiæ, & Papa sit in concilio, ipse est iudex, & alij prælati interfuntur quam consiliarij, & accessores. Nam solus Papa est illi qui debet præesse concilio. cap. significasti, de electio. not. Hosti. in cap. qualiter. ij. de accusa. cap. ad Apostolicam de re iudic. in vj. §. nos itaque. Vbi Papa protulit sententiam contra Imperatorem Fredericum cum consilio fratrum suorum, & concilij. Ac idem in cap. pro humanitate homici. in vj. Nec potuit Papa sic iudicans, vt suspensus regulari, vt per doct. in cap. j. de iudic. Hoc itaque de singulis de concilio non sunt iudices, sed coniudices, quia ad vniuersitatem, vt vniuersitatem, spectat, non singulos, vt iudices, sed omnes sunt coniudices. arg. ff. in ius voca. l. sed si hac. §. qui manumittitur; & xij. quæst. ij. cap. Episcopus. §. qui manumittitur. † Ideo verba fiunt in plurali, quia dicitur; patres de concilio iudicant; vel, placuit patribus de concilio. Potest etiam in singulari dictari sententia, sub nomine tamen vniuersitatis, puta; synodus iudicat; vel synodo placuit. Debet adhiberi cautela, vt de mandato, & commissione concilij fiat publicum instrumentum, vt per gloss. in cap. cum ab vno, de iudi. in vj. bene facit, quod notatur in cap. cum in iure, de offi. deleg. Et priscis temporibus quilibet ex patribus concilij se subscribebat sententiæ, vt in d. §. hinc etiam xvij. dist. & dixi supra in præcedenti cap. Notandum est, quod Papa regulariter est supra concilium; & omnia statuta concilij intelliguntur, excepta auctoritate Papæ. text. not. in cap. significasti, de electio. & in cap. aliorum. in c. iij. & in cap. nemo. vbi dicitur, quod nemo potest iudicare primam sedem, & facit etiam. c. cuncta per mundum, &

per principalem, ea. q. & cau. sed vide glo. in cap. legimus. xcij. dist. vbi tex. sancti Hieronymi facit in contrarium dicens; quod mundus est maior ciuitate. & Abbas, vir tanta authoritatis, & Cardi. sancta Romanæ Ecclesiæ dicit in cap. significasti, de electio. quod omnia prædicta debent restringi ad ea, quæ pendent à plena dispositione Pontificis; quia in his, quæ sunt de iure positiuo, non dubium est, quin Papa sit supra concilium; sed in rebus, quæ non dependent à plena potestate Pontificis; dic vt per Præposi. Alexan. in cap. canones, xv. dist. vbi late quæstionem examinavit. & etiam videbis doctissimum Cardinalem sancti Sixti in sua summa; vbi examinat latissime quæstionem istam & concludit, quod Papa est supra concilium. & vide de hoc concilium Constantiense in sessione. iij. & in sessione. ij. vj. xviij. concilij Basileen. Papa approbat decreta concilij, vt approbavit decreta concilij Nicæni ad instantiam patrum dicendo: quidquid in Nicæa constitutum est, ad robur sanctæ matris Ecclesiæ catholicæ, & Apostolicæ à sanctis sacerdotibus, cccxviij. nostro ore confortes firmamus, &c. Omnes, qui ausi fuerint dissoluere, anathematizamus. Et dixerunt omnes Episcopi, placet. † Et vt nihil relinquamus intactum, duobus contententibus de Papatu, concilium generale de tali controuersia cognoscere, & iudicare debet, cap. si duo, lxxxix. distinct. vbi litera dicit, quod illo casu ille erit Papa, quem iudicium, & vniuersitatis consensus elegerit; nomine autem vniuersitatis debet intelligi tota vniuersitas fidelium. Ad idem facit ratio, quia ex quo contenditur de Papatu, nec subest certitudo vnius veri, & indubitati sponsi, satis potest dici etiam vacare, cum de iure non possit esse, nisi vnus, vij. quæst. j. cap. factus est Cornelius, vt habetur Ioan. x. Erat vnum ouile, & vnus pastor. Vbi tamen neuter posset plene administrare, censetur ecclesia quasi vacans, argu. de transla. præl. c. ij. Cum autem vacat ecclesia, tunc potestas debet remanere penes ipsam vniuersalem Ecclesiam, quæ est fidelium congregatio; de consecr. dist. j. cap. ecclesia; de biga. c. debitum. c. fundamenta, de electio. in vj. illam autem ecclesiam concilium representat, j. dist. c. domino sancto. Et licet non

omnes fideles conveniant, sufficit, quod veniant magni
prælati, & alij principaliores. quod facit ad id, quod notat
Innoc. in cap. fin. de maio. & obedi. vbi dicit, quod in rebus
vniuersitatum requiruntur rectores, vel pars magis ido-
nea. bene facit. C. de iuram. calu. l. ij. §. fin. autem. ff. de con-
di. & demonst. l. municipibus, de procur. capit. fin. vbi est
bonus textus.

§. V.

47 **C**ongregato + concilio super rebus attinentibus
ad fidem, aut super reformatione status vniuersalis
ecclesiæ, ibi determinandæ sunt omnes causæ, que
tangunt forum ecclesiasticum, vt sunt causæ Episcopo-
rum, & aliorum clericorum, & causæ ecclesiasticæ.
concilium Episcopos punit, & deponet, si opus est.
quæst. iij. cap. j. & ij. not. glo. ij. quæst. j. c. primates. quæ-
uis concilium provinciale audiat, & non deponat. cap.
fin. iij. q. viij. Sed causæ mere seculares, & inter laicos non
subditos ecclesiasticæ iurisdictioni, non poterunt ibi de-
terminari. de hoc vide not. per docto. in c. nouit de iudi. &
c. licet ex suscepto, & in c. si clericus laicum, de foro com-
pe. & in c. causam, & in c. lator. qui filij sunt legi. vbi no-
tantur aliqua, in quibus concilium posset iudicare inter
laicos, scilicet ratione peccati. Notandum tamen est, quod
congregato concilio generali Papa, vel eius legatus, &
omnes patres congregati obseruabunt ordinem, & cere-
monias secundum formam traditam in libro conciliorum
generalium, folio primo Et vt ibi habetur, congregabun-
tur qualibet die vsque ad finem in expeditione concilij.

§. VI.

48 **I**n + sessione autem in concilio quis alium inter Pre-
latos eiusdem dignitatis, puta Episcopos, vel Archie-
piscopos, Abbates, & huiusmodi, debet præcedere, notat
in cap. Episcopus. xvij. dist. vbi dicitur. Episcopus secun-
dum ordinationis suæ tempus, siue ad confedendum
con-

concilio, siue ad subscribendum, siue in qualibet alia re sua attendere loca decernimus, & suorum sibi prerogatiua ordinum vendicare. quod tempus ordinationis non ad ecclesias, sed ad personas refertur: sicut ex consuetudine sanctae Romanae Ecclesiae Episcoporum vnus cuiusque prouinciae euidenter apparet. & vide Archi. in cap. concilia, ad finem, ea. dist. Et concilium procedet in causis, vt melius sibi videbitur; nam tenet liberam potestatem transgrediendi legem, ordinandi, statuendique. Idem possunt Papa, & Imperator in temporalibus, nam non sunt obligati legi, vt not. doct. in cap. proposuit, de concess. praebe. l. principes legibus. ff. de legi. & Imperator potest tollere ius civile, ita Inno. in capit. quae in ecclesiarum, de consti. & potest tollere actionem, & exceptionem. Alexan. post gl. in l. iij. §. si is, pro quo. ff. quod quisque iur. & in Rubr. ff. si cer. per. & vide Bal. in praelud. ijs seu. in parte. Sed pauca de principe dicamus: & vide doct. in l. gallus. §. & quid si tantum. ff. de lib. & posthu. Nec est praesumendum, quod talis processus contineat labem, vel defectum, vt no. in cap. in fede, & in capit. haec est fides. xxiiij. quaest. j. quia praesumitur, quod omnia fuerint solenniter gesta, vt not. in cap. Apostolicae, xxv. q. ix. & in c. ad audientiam, de rescript. & C. de appella. l. ne causas. de rescrip. c. ad audientiam. Et ratio est, quia caeleste arbitrium censetur habere, vt C. de sum. trinit. & fide catho. l. j. in fine. & error principis facit ius. ff. de suppell. leg. l. iij. in fi. Et haec videntur vera, attempta consuetudine Romanae curiae, vbi per solam facti narrationem verbalem, factam coram Papa, & fratribus. & verbalem responsionem, intelligitur lis contestata. Hosti. in c. in causis, de re iudi. contra not. in cap. j. de libel. obla. supplere enim videtur praesentia Papae, quae est in concilio, vel Caesaris, omnem defectum solennitatis, l. omnium. C. de testa. Inno. in c. vno, de lit. cont. quia pro omni actu principis praesumitur. l. rescripta C. si con. ius, vel vti. publ. Et a sententia concilij non potest appellari, quod conciliu est loco senatus, vt not. in c. ecclesia. xvj. q. j. & a senatu non appellatur, vt ff. a quib. appe. non lic. l. j. Et hoc intelligo in illis casibus, in quibus concilium est supra Papam, vt iam

49 dixi t. Sed benè poterunt dicere de nullitate cōtra sententiam, vt not. in l. si vt proponis. C. quomo. & quan. iud. & Bar. in l. si expressim, ff. de appel. & Spe. in tit. de senten. iuxta. Et à Papali sententia an possit appellari ad generale concilium, dic, quòd non. vide Ludo. Roman. in consil. ccccxxj. incip. in Christi nomine, amen. Notandum etiam est, quòd concilium non potest recusari, nec Papa, quando sibi contingeret iudicare in causa propria, vt not. in c. parte, de verb. signif. & in l. est receptum, ff. de iuris d. omni. iudic. & not. in c. nouit, de appell. & in l. j. ff. de offi. pref. præt. quia non aliter, quàm decet, præsumitur iudicare: & quamuis conciliū provinciale possit recusari, not. tamen generale, glo. est in c. singulis, de sta. mo. ita intelligitur glo. in c. j. de iudi. vbi docto. concludunt, quòd concilium generale totum non posset recusari. Vtrum concilio possit dici de nullitate sententiæ Papæ, dico, quòd sic eo volente; per tex. in c. nos si incompetenter, ij. q. vij. etiam si Papa sit præsens in cōcilio, vel eius legatus. Et quod diximus, quòd patres congregabuntur vsq; ad finem concilij, dico, quòd concilium durabit, quousque terminati fuerint negotia, & causæ, ob quæ fuit congregatum concilium, vel pro quibus concilium fuit congregatum, debetum finem suscipiant: quia in requirentibus perfectionem ex actu iustitiæ nihil creditur actum, quum aliquod restat agendum, vt not. in l. penul. C. de his, qui. vt indig. l. cum Sillanianum, in fi. ff. de his, qui. vt indig. & Spec. in tit. de sala. aduo. vers. sed nunquid aduocatus: nec dicitur perfectum, nisi perfectionis ordine sit perfectum, l. qui cum maior, §. accusasse, ff. de bon. liber. l. item apud Labeonem, ff. de iniur. c. nihil, vij. q. j. & vide Bald. in tracta. de scisma. & doct. in l. possideri, §. ex pluribus, ff. de acquir. poss. Nam proprium legislatoris, & summi Pontificis est, vt nullum ab eo cceptum, imperfectum relinquatur, C. de emen. iusti. codi. in princi. & id demum perfectum dicitur, quod ex omnibus suis partibus constat, vt in l. j. ff. de orig. iuris. Et is, qui habet potestatem dissoluendi concilium, est idem concilium, cuius caput est Papa, not. in c. præcedenti. Nam de iudicio Apostolicæ se-

dis debet procedere dissolutio concilij, probat tex. in c. regula, xvij. dist. vbi dicitur: Neque vllum ratum est, aut erit vnquam concilium, quod non fuerit auctoritate Papæ dissolutum. Et circa istud punctum, quis habeat auctoritatem dissoluendi concilium, remitto me ad statutum concilij Constantiensis, quod incipit, *Frequens*, confirmatum per Papam Martinum.

§. VII.

Congregato t̄ concilio eo modo, vt dictum est, & cum ceremonijs, & solennitatibus conciliorum, summa ope curandum est, vt extirpentur hæreses, quæ ad præsens sunt seminatae, citando prius authorem, & eius sequaces, ad conuincendum eorum malitiam; obseruando ordinē, quem seruauerunt sancti patres, cum quatuor concilia generalia destruxerūt hæreses, de quibus fit mentio in c. j. & in c. si cut, xv. dist. Et obseruandus est ordo, quem obseruauit Papa Ioannes XXI. quando consistoriū damnauit tres errores, quos habebat doctor Ioannes de Poliacio Parisiensis, vt constat per extrauag. quæ incipit: Vos electionis doctor. Et concilium Nicænum Arium, & confectatores eius anathematizauit, oēs abijciens, neq; accedere Alexandriam permisit; præceptumq; principis repente eundem Arium, & qui circa Eusebium, & Theoginū, & qui cum eis erāt, exilio deportauit; postquam conuicti decretis concilij nō obtemperauerunt, vt legitur in histo. tripar. lib. ij. c. ix. Et aduerte, quod hæretici, & in hæresi permanentes à cœtu concilij excluduntur, vt in c. cum quibus, xxiiij. q. iij. quia tales sunt extra ecclesiam, & tanquam membra putrida, & oues morbosæ non debent admitti, ne forte totum ouile inficerent, argu. de reg. iur. c. fi. xxiiij. q. iij. c. resecandæ. secus, si ad fidem essent reuerſæ, vt not. Arch. in d. c. conuenientibus, j. quæst. vij. sed si tales volunt interesse, tanquam membra talis corporis, & vellent esse ad se excusandum, sic benè possunt interesse concilio, vt not. gl. in d. c. conuenientibus. Item est notandum, quod scriptum est in principio libri decretorum, quod humanum

genus

genus duobus regitur, naturali videlicet iure, & moribus. Ius naturale est, quod in lege, & in euangelio continetur, quo quisque iubetur alijs facere, quod sibi vult fieri; & prohibetur alijs inferre, quod sibi nolit fieri. Vnde Christus in euangelio Matth. vij. Quęcunque vultis, vt faciant vobis homines, & vos eadem facite illis; hæc est enim lex & prophetarum. Et aliud, quo genus humanum regi debet, sunt leges humanę. vt scriptum est in capit. omnes. j. dist. cum cap. seq. Propterea necessarium est, quod Papa princeps, & Imperator, vt princeps principum seculi obseruent contenta in lege euangelica, & omnia statuta in iure, & approbata in concilio, quod facile potest ostendi. Nam eorum potestas a Deo est, vt ait Apostolus ad Rom. xiiij. ideo Papa, & Reges debent operari bonum, vt eorum exemplo alij compellantur ad agendum idem: quia exempla magis mouent, quam verba, vt inquit Seneca. Et Christus etiam dixit, exemplum meum do vobis, vt sicut ego facio, ita & vos faciatis. Et cum esset verus Deus, & verus homo, verus Rex, & verus Pontifex, cœpit facere, deinde docere, vt scribit Lucas Actuum. j. Itaque decet honestate Pontificis obseruare statuta, & traditiones vniuersalis ecclesię. tex. est in cap. confidimus; & in cap. sunt quidam; & in cap. contra. xxv. q. j. & tex. est in cap. fin. xiiij. dist. in quibus omnibus decretis not. quod Papa non debet dispensare contra statuta conciliorum generalium, sine causa, quia Papa non est supra legem Dei, qui recordatur iustitiam facere electis suis, vt proprio ore testatur per Lucam euangelist. c. xvij. & in c. violatores. xxv. q. j. dicitur; Qui voluntarie violabunt canones statutos a sanctis patribus, motis ab spiritu sancto, condemnandi sunt, sicut execratores spiritus sancti. Itaque Pontifices non solum debent custodire statuta, & leges diuinas, sed etiam decreta sanctorum patrum. Nam prima salus est rectę fidei regulam custodire, & a constitutis patrum nullatenus deuiare. tex. est in c. j. xxv. q. j. & quę ad perpetuam generaliter ordinata sunt vtilitatem, nulla commutatione varientur; neque ad priuatum trahantur commodum, quę ad bonum commune sunt præfixa. tex. est in c. quę ad perpetuam. xxv. q. j.

& proinde Leo Papa dicit in c. fin. cau. & quæst. prædictas; Ideo permittente Deo pastores hominum sumus effecti, vt quod patres nostri siue in sacris canonibus, siue in mundanis affixere legibus, excedere minime debeamus; contra eorum quippe saluberrima agimus præcepta, si quod ipsi diuino statuerunt consulto, intactum non conseruamus. Et idem Greg. inquit; Si ea destruerem, quæ antecessores nostri statuerunt, non constructor, sed euerfor esse iure comprobaretur. ita scriptum est. in c. si ea. xxv. q. ij.

Dicit etiam, sicut sancta Euangelia quatuor, sic quatuor concilia suscipere, & venerari me fateor: vt est tex. in c. sicut. xv. dist. vnde Prouerb. xxij. dicitur, Non transgrediari terminos, quos posuerunt patres tui. Et Nicolaus Papa scribit; Ridiculum est, & satis abominabile dedecus, vt traditiones, quas à patribus accepimus, infringi patiamur. cap. ridiculum. xij. dist. Itaque scire debet Papa, quod omnes seruabunt decreta, quando ipse illa obseruabit, & reuerenter accipiet, sequendo exemplum Christi, qui sacramenta ecclesiæ in semetipso sanctificauit, vt scribit Lucas c. ij. nam qui ministrat iustitiam, non debet facere, quod ipse alijs prohibet, quo minus fiat; vt not. in capit. vno, de nat. ex lib. vent. & in c. diuersis fallacijs, de cler. coniug. scriptum namque est in cap. cum illorum. de senten. excomm. Alijs legem imponere non debent, quam ipsi negligunt obseruare. Et transgressor legis recte alium iudicare non potest. text. est in c. sacerdos. iij. q. vij. Et iudicet ille de alterius errore, qui non habet, quod in seipso condemnet; vt dicitur in c. iudicet. ea. cau. facit etiam tex. in c. iniquum. xxxij. q. vj. vbi dicitur; Iniquum est, vt quisque de alio iudicare velit, & iudicari de se nolit. Debet ergo ille, qui iustitiam vult ministrare, seipsum emendare; tex. est in c. nemo. lxxxj. dist. & August. lib. v. de ciuit. Dei. cap. xvj. laudat Romanos, qui viuebant sub legibus, quas alijs gentibus obseruandas tradebant. Et quia in libro de administratione iustitiæ in eius procemio iam impresso, & Imperiali Maiestati dedicato, multa sunt scripta circa istud punctum, ad præsens nihil aliud dicam, nisi quod conuenit bono regimini vniuersalis ecclesiæ, & saluti Christianæ religio.

religionis, quod Pontifex, vt caput principale fabricæ, obferuet, & veneretur fingula decreta sanctorum patrum. Nam principalis reformatio ecclesiæ confistit in obseruatione canonũ, & decretorum, vt dictum est; postquam fuerunt ordinata interueniente spiritu sancto. c. si ille. l. dist. Nam concilium generale habet potestatem maximam, vt dicit concilium Constantiense in sessione. iij. & concilium Basiliense in sessione xvij. & sessione. iij.

§. VIII.

^{f2} **C**onsiderandum t est, quod beneficia ecclesiastica requirunt residentiam personalem, intantum quod Cardinales tenentur residere in ecclesia sibi intitolata; & de rigore, si monitus nõ residet, est deponendus, vt not. in c. exegistis, de cler. non resi. vbi Cardinalis S. Marcelli ob non residentiam in synodo priuatus fuit dignitate sua, admonitione præcedente; licet Cardinales sint pars corporis Papæ, & Papa cum eis iudicat totum orbem; & sunt in quasi possessione, vt Papa non iudicat ardua, nec explicet sine consilio Cardinalium. Et Papa debet habere consilium Cardinalium in arduis. tex. in cap. per venerabilem, qui sint legi. & est tex. vnicus in iure ad probandum, quod Cardinalatus, saltem figuratiue, sit de iure diuino, facit tex. in c. xvij. Deut. vbi dicitur: Si difficile, & ambiguum apud te iudicium esse prospexeris, veniens ad sacerdotes Leuitici generis, &c. & vide tex. in c. fundamenta, de electi, in vj. sed tu dic, vt dixi sup. in c. xxiiij. vbi late de dominis Cardinalibus; Sed Episcopatus est de iure diuino, non Cardinalatus. Ad materiam capituli dico, quod in beneficio curato, aut dignitate, si citatus non veniat ad residendum in termino assignato, priuandus est tali dignitate, aut beneficio, tex. est in cap. ex parte, de cle. non resi. & not. in cap. inter quatuor, & in c. si. eo. tit. Et de forma citationis vide, quæ not. in c. ex tunc, eo. ti. De eo autem, qui habet iustam absentiae causam, vt studiorum, not. in c. ruz fraternitatis, de cler. non resi. & in c. cum ex eo, de electi. lib. vj. vbi dicitur, quod absens ex iusta causa habetur pro

pro

presente. nota. etiam in c. ex parte, eo. ti. Et familiares domini Papæ possunt recipere fructus, vt in c. cum dilectus, & in cap. ad audientiam, de cle. non resi. vbi dicunt Abbas, & doct. quod isti familiares Papæ nõ debent esse, nisi duo. Et infringendo statuta conciliorum generalium faciunt, vt eodem gaudeant priuilegio familiares Cardinalium. Ideo ex cautela multi sunt familiares, nõ quod vere sint, sed vt gaudeant gratia. Sed hi tales sunt negotiatores, vt dicit Abb. in c. cum dilectus. & in curia hodie appellantur piscatores. De residentia sacerdotis, & quod sit de iure diuino residentia personalis, vide in isto Speculo. cap. lxvii. & omnino vide.

Redeundo igitur ad materiam dispensationis dico, quod non debet Papa dare indulgentiam, causa non existente, vt Episcopus non resideat in suo Episcopatu, & vnusquisque in sua dignitate, aut beneficio Nam dissolutionis, & vagationis materiam inducit, & periculum continet animarum. Ideo necessarium est, vt gaudentes patrimonio, & oblationibus Christi, resideant, & seruiant dignitatibus, & beneficijs, statuendo, vt seruetur ius canonicum, & traditiones conciliorum generalium; quia aliter violatur totum ius, dum sic regnat auaritia radix omnium malorum. Et sicut Hispania est regnum, vbi ditior est ecclesia Dei, sic ibi maius damnum emergit tali abusione, dum magis infringuntur iura, & statuta conciliorum, quam in alio regno fidelium. Nec diu est, quod Romæ quidam curialis Hispanus è vita decessit, qui, quamuis esset clericus, nunquam tamen celebravit; & eius morte vacauerunt centum, & triginta beneficia ecclesiastica; & reliquit Romæ apud negotiatores centum & triginta millia ducatorum. Et in hoc sollicitate Pontificem præcipue spectat ad tuam maiestatem. Nam est annihilatio Hispaniarum, quod Romæ sint clerici innumerabiles, gaudentes patrimonio Christi sine seruitio Ecclesiæ, vel altaris, possidentes dignitates, & beneficia, nec vacantes, nisi incitando, & molestando innumerabiles clericos pauperes. Et dum non seruiunt ecclesiæ, maximum damnum inferunt. Sed suprema iustitia, quæ non relinquit quenquam impunitum,

nitum, quotidie flagellat, & castigat tales inutiles seruos. Cum autem iusto iudicio Dei seruus nequam in iudicio vocatur, in sede iniquitatis semper subrogatur alius similis, auaritia feruente, radice omnium malorum, vt dixit Apost.

Dominus autem ordinauit his, qui euangelium enuntiant, de euangelio viuere, vt Matth. x. & Lucæ x. Et idem beneficium ecclesiasticum est de iure diuino. Et beneficium ecclesiasticum est ius recipiendi sustentationem, ratione officij, & seruitij. Itaque fructus ecclesiastici debentur operarijs, non alijs; & qui non residet, non est bonus operarius. Et beneficia dantur propter officia, vt in c. si de rescrip. lib. vj. & in foro animæ, qui non dicit officium tenetur restituere fructus. Abbas post Calde. in capit. i. celebra. Missarum. & vide infra, in tit. de horis canonicis & in c. xvij. Numeri. Et residentia sacerdotij est de iure diuino, vt dixi in capit. lxxvij. infra isto Speculo. & in capit. xxxiiij. supra in eodem libro.

33 † Et an consuetudo excuset clericum de non residendo in beneficijs, notant doct. post gloss. si. in c. cum omnes. consti. vbi concludunt, quod in simplicibus beneficijs non valeret consuetudo de non residendo, dummodo ecclesiasticum præiudicium non inferatur. Sed si clericus vagaretur, consuetudo non valeret. Fely. post omnes in d. capit. cum omnes. & vide in tract. de benefi. in prin. quartæ partis. Sed tu dic, quod residentia est de iure diuino, vt in capit. lxxvij. infra in isto Speculo. & non potest esse consuetudo sine

34 diminutione diuini cultus. † Sed si beneficium non datur in titulum, non requirit residentiam, vt in pensionibus. Nam pensionem potest etiam laicus habere, vt per Arch. in cap. quamuis. j. de præb. in vj. docto. in capit. clericus de cler. non resi. & in cap. ad audientiam. ij. de rest. Sed auertat Romanus Pontifex, quia pensiones, quæ constituantur in fraudem canonis, reprobatae sunt, vt quia detrahuntur ei, qui non est capax beneficij; vt per Panor. & Fel. in d. c. ad audientiam. Sed ex aliqua causa licita & honesta potest alicui constitui pensio ex redditibus beneficij. & intellige, quod remaneat presbytero soluenti pensionem

possit viuere; alias secus, vt per Panor. in c. conquerente, de cle. non resid. Hinc puto inoleuisse practicam, quod vt plurimum statuitur onus vsque ad tertiam partem reddituum, quantitatie tantum, non per viam quotæ. Et si contingeret ecclesiam esse nimis oneratam, solet modificari, vt in c. prohibemus, de cens. Et talis moderatio est canonicis amica, bonus tex. ad hoc in c. quanto, de censib. Et aduerrat etiam Romanus Pontifex, postquam incidenter de materia pensionum loquuti sumus, quia multi incredibili cupiditate moti, resignant beneficium ecclesiasticum, obtinentes à Papa impositionem annuæ pensionis soluendæ sibi annuatim per successorem: quam postea ipsi pecunia redimunt ex præcedenti pactioe inter eos inita; & suo iudicio non credunt, talem contractum simoniacum esse, quæ omnia indigent celeri reformatione. Et de pensione ecclesiastica dic, vt infra in tit. de pensionibus ecclesiasticis. Et de residentia sanctissimorum Episcoporum vide supra in c. ix. † Et quod residentia sacerdotij sit de iure diuino, vide infra in isto Speculo; vt dixi in c. lxiiij. & ista est veritas. ideo non valet consuetudo in contrarium, quia esset abusus, & corruptela, talis consuetudo contra ius diuinum. Ideo aduertant beneficiati, quia vltor iniquitatum gladius est, vt ibi dixi. Et de residentia Episcoporum, & Cardinalium dixi supra in isto Speculo, cap. nono.

§. IX.

NVNC † dicamus de aliquibus abusibus, qui in Christiana religione versantur. Nam omnes ferè laici constituuntur in minoribus ordinibus, non vt clericaliter vitam suam ducant, non vt religioni vtilitatem afferant, non vt Deo seruiant, sed gratia exemptionis duntaxat, vt quando delinquant, non possint capi, nec detineri, nec puniri. Et dum non viuunt clericaliter, nihilominus per dilucida interualla (vt rectè dicam) portant habitum, & tonsuram: & licet talibus vestibus induci semper negociando vadunt, vel tenent tabernam, vel stant ad

Qq

ali-

aliquam stationem exercendo aliquam artem, vel mercaturam: & sub inuolucro talium negotiationum grauiam, & plura facinora impune perpetrant. Et hinc oriuntur iniqua, & contentiones inter iudices ecclesiasticos, & seculares, super iurisdictione contendendo: quia de iure, si recto habitu, & tonsura immisceant se enormitatibus, & seua exerceant, nullo gaudent privilegio, vt in capit. j. apostolice & c. priuilegijs, & de excessibus prela. cap. ex parte & c. perpendimus. Sed omnes isti abusus oriuntur ex negligentia Episcoporum, qui ordinant ignotos, & idiotas, multoties homines delinquentes, & facinorosos: & paucis conceduntur gratia & pueris, & illiteratis, vt a non Episcopis ordinentur. Sed abusus abusionum est, deficiente Episcopo, quod Capitulum de iure, sede vacante, succedit in iurisdictionibus (quod ignoret) quia illi, Episcopi nullius diocesis, tanquam mercenarij, & non pastores, ordinant sutores, sartores, & omnes volentes, & volentes, & sic de malo in peius transfretamus profundum orbis pelagus. Et quid dicemus, inuictissime princeps, de hac vita, & honestate clericali? nam ius loquens de tali honestate, & vita sacerdotali regulariter non est in obseruantia; quia omnes ferè clerici mercenarij non portant habitum congruum, vt decet; & forsitan ratione pauperum. Alij vero clerici in dignitatibus constituti, & multa, & opulenta possideant beneficia, non creduntur precibus sanctorum patrum esse obtemperandum, superbia elati. Et vt rem ipsam paucis absoluamus; admiretur totus orbis de sequenti inopinata abusione. Nam licet sacramenta nouæ legis contineant, & conferant gratiam, in eis virtus Christi sub tegumento rerum visibilium cretius operetur salutem; & licet sint perfectissima remedia contra peccatum, & efficacia signa gratiæ Dei; & licet fuerit necessarium, vt baptismus, confirmatio, eucharistia, poenitentia, extrema vnctio, matrimonium conferantur per determinatos ministros; & licet fuerit necessarium sacramentum Ordinis, cuius ministerio prædicta dispensantur sacramenta; quorum sacramentorum sacerdotes dispensatores sunt; nunquam tamè clerici nostri tempore

ris, licet plura, & pingua curata beneficia possideant, conferunt populo Christiano predicta ecclesie sacramenta, tanquam sibi minime pertinentia, immemores Apostoli dicentis: Sic nos existimet homo, ut ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei. Itaque Deus in sacramentis nouæ legis inuisibiliter operatur, sicut in veteri lege visibiliter operatur. Præposi. post glo. in capit. cum scriptura. j. quæst. j. Sed infelices clerici mercenarij, & mendicantes sustinent pondus, & onera aliena. Itaque contra tales pingues, & diuites, & inutiles dispensatores possemus dicere cū Cypriano Papa: Hostes sūt, inimici sūt, latrones sūt. Et aduertāt, quia prophetia Malachie præcipue dirigitur contra sacerdotes. Et quia de clericis mendicantibus, incidenter sermo habitus est, necesse ut dicamus, quod mendicantes non debent admitti ad clericatum, & hoc fuit statutum, ut ordinati non mendicarent, in opprobrium clericatus: & esset valde utile seruare dispositionem tex. in capit. ij. de pr. ben. & cap. Episcopus. eo. tit. vbi cauetur, quod Episcopus ordinans aliquem sine titulo, & sic non habentem, unde viuat; debet illi prouidere de suo, donec consequatur aliquem titulum. Nam certum est, quod turba clericorum facit eos contemptibiles, ut in cap. legimus. xcij. distinct. Sed animaduertendum est, quod si ecclesia cathedralis in Hispania vacat, præsentatio spectat ad Regem, quia Reges nostri patrōni sunt omnium ecclesiarum cathedralium. Quia postquam Reges Gothi, à quibus inuidiosissimus Rex Cathol. noster indubitatam trahit originem, Hispanicam monarchiam, debellando Vandalos, adepti sunt, construxerunt sacra templa, & ecclesias, ubi diuina officia celebrarentur; dotemque eis constituerunt, & ornamenta plurima ministrarunt. Ex quo ius patronatus in eisdem ecclesijs, præsertim cathedralibus, acquisierunt, & specialiter sibi reseruauerunt, ut in cap. nobis. & in c. præterea, de iure patro. & c. Eleutherius. xvij. q. ij. & c. Frigentius, xvj. q. vij. & c. filius, & cap. monasterium. de quo vide Archi. in c. lectis. lxij. dist. & Bal. in proce. decreta. §. rex pacificus. Bene verū est, quod patronus cōsequitur ius patronatus ex tollerātia, & gratia

Qq 2

ecclesiæ,

ecclesiæ, vt per Docto. in c. quoniam, de iure patron. Ideo aduertat princeps noster circa electionem Episcoporum ante præsentationem faciendam; quia eligendus est vir bonæ vitæ, literatus, constitutus in sacris, ex legitimo matrimonio natus, in temporalibus circumspæctus & in spiritualibus, qui possit iura ecclesiæ tueri, prudens, docilis, temperatus, castus, sobrius, & in literarum sensibus acutus, in dogmatibus ecclesiasticis exercitatus, doctus, prouidus, maturus, & qui reprehendi non possit, Deo, & hominibus placens, hospitalis, bonis moribus ornatus, & mansuetus; Vnius vxoris virum .i. non bigamum, oportet esse Episcopum, non violentum, non percussorem suæ domui benè præpositum; qui enim domui suæ præesse nescit, quomodo ecclesiæ Dei diligentiam habebit. Et ideo iure cauetur, quòd magis idoneus semper eligendus est. ita Inno. in c. cum olim, de test. & per Specu. in tit. de electio. versic. publicatione. vbi ponit exemplum de Apostolis, qui elegerunt Matthiam, & non Ioseph iustum licet consanguineum eorum. Et aduertant, quia electio est periculo eligentis, gloss. in c. Valentinianus, lxij. dist. & electores non excusantur, si velint allegare ignorantiam, eligendo indignos: vt per Albe. in l. qui cum alio, ff. de regu. iur. & in l. eum, qui certarum, §. cum pure. ff. de verbo. obliga. Et mala electio est in culpa, insti. qui mort. cont. obli. §. præterea; & C. de periculo nominatoru, l. i. & ij. lib. xj. Sed vide Præposi. in c. vilissimus, j. q. j. & omnino vide. Et Christus dixit Petro: Diligis me plus his quasi expressè dicat; ille, qui eligitur ad officium prælectionis, debet Deum diligere præ cæteris: & tantum debet excedere actionem populi vitæ pastoris; quia pastor ecclesiæ debet subditos pascere triplici pabulo, scilicet veritatis verbo, vitæ exemplo, temporali subsidio. † Ideo ille, qui aliquem eligit in Episcopum, tenetur semper eligere meliorem, & ille est eligendus, qui omnibus conditionibus pensatis melior est ad tale officium, ad honorem Dei, & ecclesiæ utilitatem, secundum iudicium eligentis: aliter autem eligens, vel promouens non videtur iudicium diuinum euadere. De hoc diximus supra in isto Speculo

eulo. cap. v. Et Episcopus dicitur superintendens, & quasi speculator, in ecclesia positus ad speculandum mores, & vitam subditorum. Ex quo patet quod Episcopus nomen est operis, non honoris. viij. questione j. cap. qui Episcopatum. tenet Azo. in Rubri. C. de Episcopis, & cle. Ideo aduertat sacra Maiestas circa translationem Episcoporum; quia non licet Episcopo de ciuitate sua transire ad alium Episcopatum. & rex. dicit; Manifesta est enim causa, pro qua facere hoc attentant; cum nullus sit inuētus Episcopus, qui ad minorem de maiori ciuitate transiret. Et matrimonium spirituale contrahitur inter Episcopum, & ecclesiam, interueniente auctoritate eligentis, & confirmantis. Quare ergo Episcopus vult dimittere propriam sponsam, & transire ad aliam, cum innumerabilia nascantur damna de translatione Episcoporum ex vna ciuitate ad alium Episcopatum? Et hinc etiam oritur occasio delinquendi, & multa inconuenientia, quæ nunc surda aure transeo. Et postquam vestra maiestas habet ius eligendi, & presentandi Episcopos (vt dixi) multum interest conscientie suæ reformare talem deformitatem, & abusum, & componere solita auctoritate statum religionis. Et si vestra maiestas rempublicam Christianam saluam cupit, vt vniuerso orbi notum est, à Regnis Hispaniæ vera reformatio incipere debet, quia sola Hispania inter alias orbis regiones abutitur iuribus disponentibus de translatione Episcoporum. Et Apostolus dixit: Vnusquisque maneat in vocatione, qua vocatus est. Et aduertat sacra maiestas, quia ex abusione assiduorum translationum nullus Episcopus Hispaniarum posset iure dicere cum Christo redemptore nostro; Ego sum pastor bonus, cognosco oues meas, & cognoscunt me meæ; quia pastores in hodierna calamitate nec cognoscunt oues suas, nec oues pastores suos. Et de patronatu Hispaniarum vide infra in isto Speculo capit. lxx. & dixi etiam in capit. de bello, supra in eodem Speculo. & vide supra in isto Speculo. capit. quinto; & omnino vide.

604 SPEC. SVM. ROM. PONT.
DE VARIIS ANTIQVIS HAERESIBVS
ab ecclesia Dei condemnatis, & primo de his, quæ
in prima synodo Nicæna. Cap. LII.

S V M M A R I V M.

- 1 Arius pessimus hereticus cum complicibus suis, per sanctam synodum Nicænam condemnatus fuit.
- 2 Plures hereses anathematizate fuerunt post concilium Nicænum, in concilio Romano.
- 3 Errores condemnati in concilio Gangrensi, post Nicænum concilium.
- 4 Secunda synodus vniuersalis, omnem heresim Eunomiorum anathematizauit.
- 5 Pelagiana heresis condemnata fuit in concilio Milmitano.
- 6 Tertia synodus vniuersalis, videlicet Ephesina, iusto anathemate Nestorium condemnauit.
- 7 Hereses condemnatae in concilio Chalcedonensi.
- 8 Errores condemnati in prima synodo Toletana.
- 9 Quinta synodus vniuersalis Constantinopolitana, Theodorus Mopsuesthenum & omnes sequaces eius condemnauit, multosque alios errores anathematizauit, usque ad num. 16.
- 17 Hereses condemnatae in prima synodo Bracarenensi.
- 18 Hereses condemnatae in sexta synodo Constantinopolitana.
- 19 Hereticorum secta quot sint, & vnde nomina acceperint, nomina sue.
- 20 Hereses atque errores condemnati in Decretalibus.
- 21 Catharorum siue Patavenorum varij erroris.
- 22 Qui sint errores pauperum de Lugduno.
- 23 Hereses condemnatae in Sexto & in Clementinis.
- 24 Qui & quot sunt errores sectæ Beguardorum & Beguinarum.
- 25 Errores & hereses condemnatae in extrauaganti Bonifatij VIII. Incipiente vnam sanctam, & cetera.
- 26 Errores quorundam fratrum minorum condemnati, in extrauagante Clementinae. v. quæ incipit, Ecclesia & c.
- 28 In extrauagante, quæ incipit, licet iuxta doctrinam, septem errores condemnantur.